

Spis treści

Wstęp / 7

Historia najnowsza Chin – konspekt
analityczny / 13

 Końcowa faza istnienia monarchii
 w Chinach (1839–1911) / 15

 Republika Chin (1912–1949) / 107

 ChRL (1949–) / 167

Aneks / 385

Summary / 469

Bibliografia / 471

Indeks osób / 509

Wykaz fotografii, map, tabel / 521

Wstęp

Historia polityczna Chin 1839–2014. Konspekt analityczny pozostaje w ścisłej relacji z wcześniejszą pozycją *Historia polityczna Chin 1839–2014. Kronika wydarzeń*, która ukazała się w grudniu 2015 r., nakładem Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. *Konspekt*, podobnie jak *Kronika* nie jest podręcznikiem współczesnej historii Chin; tę rolę spełniają monografie na temat dziejów Państwa Środka, w obfitości dostępne na polskim rynku księgarskim.

Konspekt analityczny – na tle polskiej literatury sinologiczno-historycznej – ma nowatorską formę zapisu i narracji, która wymaga od Czytelnika pewnej znajomości tematu, autorzy bowiem lapidarnie – często w formie haseł i równoważników zdań – wyjaśniają przyczyny, przebieg, doraźne skutki i długofalowe następstwa wydarzeń. Jest to zatem pozycja obliczona przede wszystkim na usystematyzowanie zagadnień; pomoc naukowo-dydaktyczna zarówno dla wykładowców najnowszych dziejów Chin, jak i studentów, którzy dopiero zapoznają się z tym przedmiotem. Forma konspektu całościowego została zapożyczona z anglosaskich szkół wojskowych, gdzie jest jednym z podstawowych narzędzi dydaktycznych.

Praca stanowi efekt wieloletnich doświadczeń obu autorów na polu naukowo-badawczym i dydaktycznym, wyniesionych z nauczania historii nowożytnej i współczesnej Chin w Zakładzie Sinologii Instytutu (obecnie Wydziału) Orientalistycznego Uniwersytetu Warszawskiego, Akademii Dyplomatycznej, PISMU-u oraz Collegium Civitas. Zarówno pracownicy naukowci,

jak i studenci regularnie skarżyli się na brak publikacji, które byłyby usystematyzowaniem przedmiotowej tematyki, przedstawionym w sposób przejrzysty, bliski encyklopedycznemu i umożliwiającym prześledzenie logicznego rozwoju wydarzeń. *Konspekt analityczny* stara się tę lukę wypełnić.

Rok 1839, jako czasowa cezura rozważań, nie jest dla historii Chin przypadkowy, bowiem zapoczątkowuje zdarzenia, składające się na I wojnę opiumową, ta z kolei inicjuje „stulecie hańby”, gdy Chiny, żyjące w przekonaniu o własnej niepodważanej supremacji, musiały raz po raz ugiąć się pod presją agresywnych i zaborczych mocarstw, traktujących je niemal jak kolonię. Od tego momentu zaczyna się długotrwały, pełen wzlotów, niewolny od upadków, ale ostatecznie uwieńczony sukcesem marsz Chin ku nowoczesności i stopniowej odbudowie dawnej potęgi, czego dziś jesteśmy świadkami.